

Benedek-kúria – Népművészeti alkotóház

A kúriát, amely a megyei műemlékek listáján a HR-II code-m-B-12832 számon jegyeznék, Benedek János építtette 1840-ben. Az Ethnographia Gyergyoiensis Alapítvány kezelésében, népművészeti alkotóházként működő épület Gyergyószentmiklós Megyei Jogú Város Önkormányzatának tulajdonát képezi.

Az 1992-ben létrejött alapítvány célja a környék néprajzi és szellemi hagyományainak megőrzése. Helyi és regionális néprajzi kutatóprogramok, hagyományos értékek ápolását célzó események egész sora, elfeledett népi hagyományok és mesterségbeli fogások oktatása, előadások, műhelymunkák és kiállítások, néprajzi kiadványok és a település ifjúságának bevonása mindezekbe – röviden így összegezhetnénk az Ethnographia Gyergyoiensis Alapítvány sokszínű tevékenységét.

Számos gyermekeknek szánt esemény, műhelymunka és előadás mellett a népművészeti alkotóház három állandó kiállításnak is otthont ad: egy népi szőttés kiállítás (népviselet és textíliák), egy több mint 1200 darabot számláló deszkakivágásokat tartalmazó gyűjtemény (tornácok, homlokzatok, kerítések motívumai), valamint egy több mint 2500 különböző motívumot számláló írott tojás gyűjtemény.

A Transylvania Trust Alapítvány jegyzéke szerint a gyergyószentmiklósi Benedek-kúria Erdély egyik leginkább veszélyeztetett műemlékének számít, nem csupán az épület jelenlegi állapota, de a közvetlen épített környezet alakulása miatt is. Az 1840-ben épült kúria a környék egyik legrepresentatívabb faépítménye, többek között a kúriákra jellemző ívelt tetőszerkezete miatt, melyek közül igencsak kevés maradt meg érintetlenül az évek során. E tekintetben a Benedek-ház egy pozitív példa. A ház értékes magángyűjteményeknek ad otthont (az Ethnographia Gyergyoiensis Alapítvány tulajdonát képezik), melyeket elsősorban szakemberek – néprajzkutatók, muzeológusok – keresnek fel egyediségükért. A nagy nyilvánosság számára ezek a kiállítások nem állandóan látogathatóak, elsősorban az épület állapota miatt.

A keleti homlokzaton található 1840 feliraton kívül egyéb bizonyíték, amely az építés idejére utalna, nem áll rendelkezésünkre, így elfogadott az a hipotézis, miszerint minden bizonnyal a homlokzaton jelzett évszám az építés évére utal.

Az épület alakja, szerkezete, elrendezése és hagyományosan használt neve alapján kúria, nemesi hajlék lehetett.

A népművészeti alkotóház az elmúlt esztendőben kívül-belül megújult, 2020-ban pedig visszanyeri régi pompáját, s még a korábnál is különlegesebb tárlatokkal várja majd a közönséget. A berendezés folyamatban, van a több ezer hímes tojás mellett, sok más látnivaló is lesz.